دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری
راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی

بررسی تأثیر پایداری رشد اقتصادی بر رابطه سهم اشتغال بخش کشاورزی و ترس از شکست کارآفرینان

سید مجتبی مجاوریان[۱] و فواد عشقی[۲]

۱- دانشیار گروه اقتصاد کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری، (نویسنده مسوول: mmojaverian@yahoo.com)
۲- دکتری اقتصاد کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری

تاریخ دریافت: ۹۷/۱۰/۱۰ تاریخ پذیرش: ۹۷/۱۲/۵

چکیده

تقویت و توسعه بخش کشاورزی در تحکیم پایه‌های اقتصادی کشورهای در حال توسعه، دارای نقشی قابل توجه است؛ به همین دلیل، ثبات و استمرار رشد بخش کشاورزی از عوامل اصلی در ثبات اجتماعی و رشد اقتصادی به‌شمار می‌رود. هدف از انجام این مطالعه، بررسی وجود رابطه میان سهم اشتغال بخش کشاورزی با ترس از کارآفرینی در سه گروه رشد اقتصادی بالا، رشد پایدار اقتصادی و رشد بی‌ثبات اقتصادی می‌باشد. به همین جهت، از اطلاعات داده‌های پانل مربوط به متغیرهای نرخ ترس از شکست و سهم اشتغال بخش کشاورزی در طی سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۷ برای ۱۵ کشور و روش حداقل مربعات ترکیبی استفاده گردید. نتایج نشان می‌دهد بین سهم اشتغال بخش کشاورزی و ترس از شکست کارآفرینی رابطه معکوسی وجود دارد. همچنین، با بررسی رابطه مزبور برای هر سه‌گروه کشورها، تفاوت معنی‌داری میان آن‌ها مشاهده نشده است. برای درک بهتر از عوامل محیطی حاکم بر رابطه بین صنعتی شدن و کارآفرینی لازم است الگوسازی مجددی انجام گیرد. بر اساس نتایج حاصله پیشنهاد می‌شود در شرایط تغییرات سریع ساختاری و در کشورهای دارای سهم کشاورزی بالا نیاز به تضمین‌های بیشتر دولت هستند.

واژه‌های کلیدی: ترس از شکست کارآفرینی، اشتغال بخش کشاورزی، رشد اقتصادی، داده‌های تابلویی، رشد اقتصادی

مقدمه

مطالعات نشان داده است که بشر از ابتدای تاریخ همواره به‌دنبال یافتن عامل ایجاد ارزش بود؛ عده‌ای بر این باور بودند که این عامل، طلا و نقره (فلزات گرانبها) است؛ عده‌ای دیگر آن را در فعالیت‌های کشاورزی و زمین دنبال کردند که بعدها به فیزیوکرات‌ها معروف شدند. واژه کارآفرین[۱] در سال ۱۸۴۸ توسط جان استوارت میل[۲] به انگلیسی ترجمه شد. استوارت میل، کارکرد و عمل کارآفرین را هدایت، نظارت، کنترل و مخاطره‌پذیری می‌دانست و عامل متمایزکننده مدیر و کارآفرین را مخاطره‌پذیری معرفی کرد (۱۷). بعد از مکتب کلاسیک‌ها، شومپیتر[۳] که از مکتب اقتصادی آلمان بود، مقوله‌ای به‌نام کارآفرینی را عنوان کرد و آنرا به‌عنوان موتور توسعه اقتصادی معرفی کرد. شومپیتر معتقد بود که توسعه در اقتصاد زمانی اتفاق می‌افتد که توسط کارآفرینان نوآوری رخ دهد (۱۷). از طرفی دیگر، از آنجایی که نظریه‌های اقتصادی مبتنی بر نیازها و وضعیت کشورهای در حال توسعه نبود، بر همین اساس نمی‌توانستند مشکلات کشورهای در حال توسعه را که با کمبود سرمایه و مازاد نیروی‌انسانی غیرماهر روبه رو بودند را برطرف نمایند؛ به همین علت، برخی از نظریه‌پردازان توجه خود را به نیروی‌کار و وضعیت کشورهای در حال توسعه معطوف کردند. در همین راستا، لوئیس[۴] نظریه عرضه نیروی‌کار نامحدود را مطرح کرد. بر اساس این نظریه، اقتصادهای کشورهای در حال توسعه، اقتصادی دوگانه است. این دوگانگی از وجود بخش سنتی کشاورزی در کنار بخش مدرن صنعت ناشی شده است. بخش سنتی با مازاد نیروی‌کار و بهره‌وری ناچیز با بیکاری پنهان[۵] روبه رو است؛ حال آنکه بهره‌وری در بخش مدرن بسیار بالاتر از بهره‌وری در بخش سنتی است. لوئیس باور داشت که انتقال مازاد نیروی‌کار بخش سنتی به بخش مدرن باعث تحرک و انباشت سرمایه در بخش مدرن می‌شود (۳).

امروزه در سراسر جهان تغییرات جمعیت، فناوری، تورم، بیکاری، عدم توسعه‌یافتگی و دیگر عوامل محیطی جامعه بشری را به‌صورت بسیار متفاوت از گذشته تغییر داده و چالش‌ها و فرصت‌های جدیدی را پیشرو نهاده است. بین واکنش‌ها و پاسخ‌هایی که به این نیروهای در حال تغییر داده شده است تأکید بسیاری بر کارآفرینی از ناحیه دولت‌ها، سازمان‌ها و افکار عمومی وجود دارد و به‌عنوان موتور توسعه اقتصادی[۶] یاد می‌شود. از این منظر کارآفرینی مفهومی است که همواره همراه بشر بوده و به‌عنوان پدیده نوین نقش مؤثری در توسعه و پیشرفت اقتصادی کشورها یافته است، به‌طوری‌که در اقتصاد رقابتی و مبتنی بر بازار دارای عامل کلیدی است، از این رو تضمین حیات و بقاء کشورها نیازمند نوآوری، ابداع و خلق محصولات و خدمات جدید است (۱۸). بسیاری از اقتصاددانان توسعه معتقدند که توسعه کارآفرینی روستایی در بخش خوداشتغالی، نقش مهمی را در فرآیند توسعه ایفا می‌کند (۲۰). کارآفرینی تنها راه اشتغال‌زایی و افزایش درآمدهای مردم روستایی نیست، اما بهترین و بهره‌ورترین نوع آن است (۱۵). همچنین، کارآفرینان به دلیل اینکه درآمدشان رابطه معنی‌دار و قابل‌توجهی با میزان تلاش کاری آن‌ها دارد، ساعات بیشتری را با بهره‌وری بالاتر به کار کردن اختصاص می‌دهند و از این طریق در افزایش رشد اقتصادی و به‌تبع آن کاهش میزان بیکاری اثرگذار خواهد بود (۵).

1- Entrepreneur 2- John Stuart Mill 3- Schumpeter 4- Louis 5- Hidden Unemployment
6- As the Engine of Economic Development

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.9.7.1]
[DOI: 10.29252/jea.5.9.21]

کارآفرینی به عنوان فرآیند شناسایی، ارزیابی و بهره‌برداری از فرصت‌ها در قالب راه‌اندازی و مدیریت کسب و کارهای جدید با هدف ارائه کالا یا خدمات جدید نقش به‌سزایی در رشد اقتصاد ملی ایفا می‌کند (۲۷). از آنجایی که تأمین نیازهای غذایی مردم، تأمین مواد اولیه صنایع، اشتغال افراد و ایجاد درآمد اهمیت دارد، تقویت و توسعه بخش کشاورزی در تحکیم پایه‌های اقتصادی کشورهای در حال توسعه، دارای نقشی قابل توجه است؛ به همین دلیل، ثبات و استمرار رشد بخش کشاورزی از عوامل اصلی در ثبات اجتماعی و رشد اقتصادی به‌شمار می‌رود (۷). از سوی دیگر، رشد اقتصادی ناشی از بخش کشاورزی در کاهش فقر نقش مهمی دارد (۱۳).

یکی از مهم‌ترین موانع برای توسعه کارآفرینی ترس از شکست در بین این افراد است. در هر حال ایده جدید به‌معنی ورود به بازار جدید است و برای صاحبان ایده که معمولاً افراد جوان با سرمایه محدود هستند با ریسک و هراس از دست‌دادن سرمایه همراه است. به همین دلیل، شاخصی با همین عنوان برای کشورهای مختلف اندازه‌گیری می‌شود که نوعی درک ریسک در کشورهای مزبور است. با توجه به اهمیت روزافزون کارآفرینی، در این راستا مطالعات متعدد داخلی و خارجی انجام شده است که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

مدرسی عالم و داوودی (۱۸)، در مطالعه‌ی خود به بررسی وضعیت ایران در طی سال‌های (۱۳۹۱-۱۳۸۷) با استفاده از گزارشات دیده‌بان جهانی کارآفرینی در مراحل توسعه و مقایسه وضعیت کشور با کشورهای هم‌تراز اقتصادی پرداختند؛ نتایج نشان دادند که ایران اغلب از نیروی‌کار غیرماهر و منابع طبیعی استفاده می‌نماید و تولیدات ایران اغلب نوآورانه، محصول‌محور و فناورانه نمی‌باشد. واحدی و موسویان (۲۶)، در بررسی خود به شناسایی مشکلات کسب و کارهای کشاورزی زیربخش امور دام در شهرستان ایلام از روش تحلیل عاملی[1] پرداختند. نتایج تحلیل عاملی نشان داد که شش عامل مشکلات سیاستی- زیرساختی، اقتصادی، بازاریابی، مدیریتی، آموزشی و مشکلات اجتماعی- فرهنگی از مهم‌ترین مشکلات کسب و کارهای در زیربخش امور دام در منطقه مورد مطالعه می‌باشند. یوسفی و همکاران (۲۷)، در مطالعه‌ی خود به بررسی عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در مناطق روستایی در استان کرمانشاه با استفاده از آزمون ناپارامتری فریدمن[2] پرداختند. نتایج نشان داد که عوامل محیطی بالاترین اولویت و عوامل اجتماعی پایین‌ترین اولویت تأثیرگذاری بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در مناطق روستایی را دارند. محبوبی و آورند (۱۶)، در بررسی خود به مطالعه‌ی بازدارنده‌های کسب‌وکارهای تولید فرش دستباف ترکمن در شهرستان گنبدکاووس با استفاده از روش تحلیل عامل پرداختند. نتایج تحلیل عاملی نشان داد عوامل بازدارنده شامل سیاستی و عملیاتی، فردی، فرهنگی، حمایتی، قانونی و بهداشت فردی، بازاریابی، فنی و انگیزشی، اقتصادی، قیمتی، نهادی و بهداشت شغلی می‌باشد. علیزاده و همکاران (۲)، در مطالعه‌ی خود به بررسی و مقایسه تأثیر کارآفرینی بر بیکاری و رشد اقتصادی ۲۵ کشور توسعه‌یافته و در حال توسعه پرداختند. نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که کارآفرینی و بیکاری چه در کشورهای توسعه‌یافته و چه در کشورهای در حال توسعه با یکدیگر رابطه معکوس دارند؛ اما کارآفرینی تأثیر متفاوتی بر رشد اقتصادی دارد. به‌عبارت دیگر، کارآفرینی در برخی کشورها اثر مثبت و در برخی دیگر اثر منفی دارد که این امر به سطح درآمد کشورها بستگی دارد؛ در کشورهای فقیر بین سطح فعالیت‌های کارآفرینی و رشد اقتصادی رابطه منفی و برای کشورهای ثروتمند و با درآمد سرانه بالا مثبت است. قمبرعلی و همکاران (۱۱)، در مطالعه‌ی خود به بررسی فرهنگ کارآفرینی و فرهنگ شکست در جامعه کشاورزی و موانع فرهنگی از دیدگاه کارآفرینان کشاورزی پرداختند. نتایج نشان داد که میزان نپذیرفتن شکست در جامعه مورد مطالعه بسیار بالا بوده و جامعه روستایی با دادن فرصت دوباره به افراد شکست خورده موافق هستند. همچنین، کارآفرینان کشاورزی با موانعی فرهنگی مانند نبود فرهنگ خلاقیت، نپذیرفتن شکست، نگرش منفی به ریسک و غیره نیز روبه رو هستند. راسخی و همکاران (۲۳)، در مطالعه‌ی خود به تحلیل هزینه‌های شکست کارآفرینان روستایی شهرستان کرمانشاه پرداختند. نتایج نشان داد که کاهش درآمد، بدهی شخصی، کاهش ناگهانی در موقعیت اجتماعی و مشکلات عاطفی بیشترین مشکلاتی هستند که اکثر کارآفرینان بعد از شکست کسب‌وکار با آن‌ها مواجه می‌شوند. همچنین، تحلیل رگرسیون نشان داد که متغیرهای جنسیت، وضعیت مالی، تجربه کارآفرینی، اشتغال به کسب‌وکارهای دیگر، گذراندن دوره‌های کارآفرینی، فرهنگ شکست، خوش‌بینی و اعتماد به نفس متغیرهایی هستند که بر کاهش هزینه‌های شکست کارآفرینان روستایی مؤثرند. سجاسی قیداری و همکاران (۲۵)، در مطالعه‌ی خود به شناسایی عوامل اثرگذار بر شکست کسب و کارهای کارآفرینان محلی در مناطق روستایی شهرستان جیرفت با استفاده روش تئوری بنیانی و آینده پژوهی[3] پرداختند. نتایج نشان دادند بیشترین مؤلفه‌های استراتژیک[4] و کلیدی را عوامل بیرونی اثرگذار از قبیل ضعف اطلاع‌رسانی و ارتباطات گسترده، وجود تحریم‌های اقتصادی، نبود اتحادیه‌های صنفی، مخاطرات طبیعی، تشکیل می‌دهند.

گالیندو مارتین و همکاران (۱۰)، اثر کارآفرینی بر رشد اقتصادی ۲۵ کشور منتخب در دوره (۲۰۰۶-۲۰۰۰) را مورد آزمون قرار دادند. از شاخص کل فعالیت‌های کارآفرینی (TEA)[5] به‌عنوان شاخص کارآفرینی استفاده نمودند، با برآورد مدل‌های رگرسیونی مطرح شده با روش آثار ثابت، به این نتیجه رسیدند که کارآفرینی از طریق رونق سرمایه‌گذاری بخش خصوصی اثر مثبت غیرمستقیمی بر رشد اقتصاد دارد. هینزل و همکاران (۱۲)، در مطالعه‌ی خود به شناسایی عوامل مؤثر و محرک ترس از شکست در میان کارآفرینان بالقوه در کشورهای مختلف پرداختند. نتایج نشان دادند که رشد اقتصادی ضعیف و راه‌اندازی فعالیت در یک کشور، حتی اگر یک فرصت خوب را تشخیص دهند نیز باعث افزایش ترس افراد از شکست و مانع از ایجاد کسب و کار توسط آن‌ها

1- Factor Analysis
2- Friedman Nonparametric Test
3- Fundamental Theory and Future Studies
4- Strategic
5- Total Early-Stage Entrepreneurial Activity

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.9.7.1]
[DOI: 10.29252/jea.5.9.21]

می‌شود. مورگان و سیساک (۱۹)، در مطالعه‌ی خود به بررسی نقش ترس از شکست در تصمیم‌گیری برای کارآفرینی و سرمایه‌گذاری پرداختند. نتایج نشان دادند که وقتی که آستانه یک فرد برای موفقیت به اندازه کافی بالا باشد، ترس از شکست باعث سرمایه گذاری‌های اضافی می‌شود؛ اما وقتی که آستانه برای موفقیت برابر با گزینه قبلی باشد، از سوی دیگر، ترس از شکست انگیزه را از بین می‌برد. دویل کرنر و دیگران (۶)، به بررسی این موضوع پرداختند که کارآفرینان تا چه اندازه بعد از شکست، از خودشان انعطاف‌پذیری نشان می‌دهند که روانشناسان آنرا به‌عنوان ثبات در عملکرد در طول زمان تعریف می‌کنند؛ کارآفرینان انعطاف‌پذیر به‌ندرت در معرض شکست قرار می‌گیرند زیرا انعطاف‌پذیری نقش مهمی در ورود مجدد به کارآفرینی ایفا می‌نماید. نتایج به‌دست‌آمده این فرض را مطرح می‌کنند که پس از شکست سرمایه‌گذاری، نیاز به بهبود است. کیم و همکاران (۱۴)، در مطالعه‌ی خود به تعیین عوامل بحرانی موفقیت مؤثر بر طراحی استارت‌آپ‌ها[1] پرداختند. نتایج نشان دادند که تجربی‌سازی ایده مهم‌ترین عامل به‌عنوان عامل نوآوری در میان چهار شاخص معیار طراحی استارت آپ‌ها به‌شمار می‌آید. از این‌رو، شرایط کارآفرینی، مانند هدف‌گیری و شایستگی کارآفرینان از عوامل مهم موفقیت برای طراحی استارت آپ‌ها به‌شمار می‌آید.

با وجود مطالعات متعدد در زمینه رابطه کارآفرینی و متغیرهای رشد و توسعه، کمتر مطالعه‌ایی به بررسی رابطه ریسک فعالیت جدید، سهم بخش کشاورزی به‌عنوان فعالیت پرریسک و فضای کلان اقتصاد پرداخته شده است. هدف از انجام این مطالعه، بررسی وجود رابطه میان سهم اشتغال بخش کشاورزی با ترس از کارآفرینی در سه گروه رشد اقتصادی بالا، رشد پایدار اقتصادی و رشد بی‌ثبات اقتصادی می‌باشد.

مواد و روش‌ها

برآورد مدل در این مطالعه براساس داده‌های تابلویی[2] انجام می‌شود. این روش، ترکیبی از داده‌های سری زمانی و مقطعی است. ویژگی بارز این مدل در این است که همزمان قادر است داده‌ها را به‌شکل سری‌زمانی و مقطعی گرد آورده و نتایج آن‌ها را با هم ارائه دهد. در هریک از مدل‌های سری زمانی و مقطعی، محدودیت‌هایی وجود دارد که در مدل داده‌های پانلی می‌توان آن را کاهش داد.

در مطالعات تجربی جهت بررسی پایایی متغیرها به‌طور معمول از آزمون دیکی‌فولر تعمیم‌یافته (ADF)[3] و یا فیلیپس پرون (PP)[4] استفاده می‌گردد؛ اما چنانچه شکل داده‌ها به‌صورت پانل باشد، باید از آزمون لوین‌لین‌چو (LLC)[5] استفاده نمود (۲۱). در استفاده از الگوی داده‌های پانل پس از بررسی پایایی متغیرهای تحت بررسی، انجام آزمون همگنی بسیار مهم و ضروری است. براساس آزمون همگنی، اگر ناهمگنی پارامترها در بین افراد و مقاطع یا در طول سری نادیده گرفته شود، می‌تواند به برآوردهای ناسازگار یا بی‌معنی از پارامترها منجر شود (تورش ناهمگنی). در این حالت‌ها، آشکار است که از رگرسیون داده‌های پانلی که عرض از مبدأهای ناهمگن را نادیده می‌گیرند، نباید استفاده نمود (۹). مدل رگرسیون تابلویی رابطه (۱) در نظر گرفته می‌شود:

$$FEF_{i,t} = \beta_{1,t} + \beta_2 D_{jt} + \beta_3 AES_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (۱)$$

که در آن، i نشان‌دهنده iامین واحد مقطع (کشور) و t نشان‌دهنده tامین دوره زمانی است. D_j گروه کشور (سه گروه رشد اقتصادی بالا، رشد پایدار اقتصادی و رشد بی‌ثبات اقتصادی) و FEF شاخص ترس از شکست و AES سهم اشتغال در بخش کشاورزی را نشان می‌دهد. برآورد رابطه (۱) به فروض در نظرگرفته‌شده در مورد عرض از مبدأ، ضرایب شیب و جمله خطای $\varepsilon_{i,t}$ بستگی دارد که عبارتند از:

الف- فرض می‌شود، عرض از مبدأ و ضرایب شیب در طول زمان و در فضا (مکان) ثابت بوده و جمله خطا در طول زمان و برای افراد مختلف متفاوت باشد ($\beta_2=0$).

ب- ضرایب شیب ثابت اما، عرض از مبدأ برای افراد مختلف متفاوت است ($\beta_1=0$).

ج) هم ضرایب و عرض از مبدأ برای گروهای مختلف متفاوت باشد. برای انتخاب مدل بین سه حالت فوق آزمون F به صورت رابطه (۲) انجام می‌گیرد:

$$f = \frac{(R^2_{fe} - R^2_{pls})/(N-1)}{1-R^2_{fe}/(NT-K-N)} \quad (۲)$$

در رابطه (۲)، R^2_{fe} ضریب تعیین در روش اثرات ثابت[6]، R^2_{pls} ضریب تعیین در روش حداقل مربعات تلفیقی[7]، N تعداد مقاطع، k تعداد متغیرهای توضیحی و T طول دوره زمانی می‌باشد. اگر f محاسباتی از f بحرانی بزرگتر باشد، در این صورت روش اثرات ثابت انتخاب خواهد شد (۱). همانند سری‌های زمانی، بررسی وجود هم‌انباشتگی[8] متغیرها در داده‌های پانلی نیز مهم است. آزمون‌های هم‌انباشتگی پانلی، در مقایسه با آزمون‌های هم‌انباشتگی برای هر مقطع به‌صورت جداگانه، دارای قدرت بیش‌تری هستند، زیرا این آزمون‌ها حتی در شرایطی که دوره‌ی زمانی کوتاه و اندازه‌ی نمونه نیز کوچک باشد، قابل استفاده می‌باشند (۴). براساس پایداری و ثبات در رشد اقتصادی کشورها به سه گروه با رشد بالا، پایدار اقتصادی و بی‌ثبات تقسیم‌بندی شدند؛ براین اساس کشورهای شرق آسیا در گروه کشورهایی با رشد بالای اقتصادی، کشورهای اروپایی در گروه پایدار اقتصادی و کشورهای خاورمیانه در گروه بی‌ثبات اقتصادی قرار گرفتند که ایران در گروه کشورهای خاورمیانه قرار دارد.

براساس سایت دیده‌بان جهانی کارآفرینی (GEM)[9]، نرخ ترس از شکست کارآفرینی، شامل درصدی از افراد ۱۸ تا ۶۴ ساله می‌شود که فرصت‌های خوب برای شروع کسب و کار دارند اما ترش از شکست مانع از ایجاد کسب و کار توسط آنان می‌گردد. براساس گزارش‌های GEM در سال ۲۰۱۷ بالاترین نرخ رشد سالیانه مربوط به کشور اردن با ۶۴/۷۱ درصد و کمترین رشد سالیانه مربوط به سورینام با ۳۳/۹۱- درصد بوده است. اطلاعات مربوط به متغیرهای تحقیق شامل

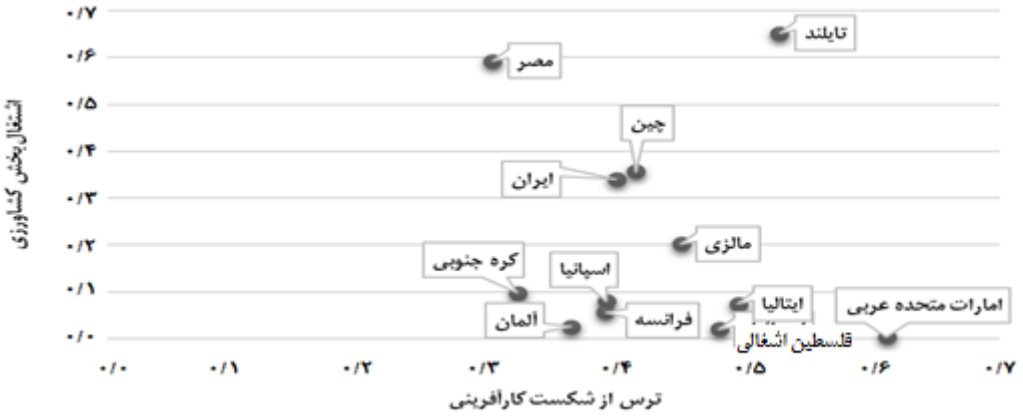
1- Startup 2- Panel Data 3- Augmented Dickey Fuller (ADF) 4- Philips - Peron
5- Levin, Lin & Chu 6- Fixed Effect Method 7-Panel Least Squares 8- Cointegration
9- Global Entrepreneurship Monitor (GEM)

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.9.7.1]
[DOI: 10.29252/jea.5.9.21]

نرخ ترس از شکست از بانک اطلاعات (GEM) و سهم اشتغال بخش کشاورزی از اطلاعات بانک جهانی (WB) و طی سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۷ برای ۱۵ کشور استخراج شده است که شامل کشورهای مالزی، ژاپن، چین، کره جنوبی، تایلند در گروه کشورهای شرق آسیا، کشورهای ایران، رژیم اشغالگر قدس، ترکیه، امارات متحده عربی، مصر در گروه کشورهای خاورمیانه و کشورهای آلمان، فرانسه، ایتالیا، اسپانیا و پرتغال در گروه کشورهای اروپایی می‌باشند. همچنین، برآوردهای انجام شده مدل توسط نرم‌افزار Eviews 10.0 انجام شده است.

نتایج و بحث

شکل (۱) مقایسه ترس از شکست کارآفرینی و کشاورزی را در کشورهای موردمطالعه نشان می‌دهد. بر این اساس، کشاورزی کشورهای در حال توسعه مطابق انتظار دارای سهم بالاتری در اشتغال هستند. در مقابل کشورهای توسعه‌یافته، کشاورزی دارای کمترین اهمیت در اشتغال و اشتغالزایی دارد. اهمیت کشاورزی در ایران برای ایجاد فرصت شغلی در بین کشورهای منتخب جزو چهار کشور مهم محسوب می‌شود. ترتیب کشورها از حیث ترس از شکست متناسب با توسعه‌یافتگی نیست. قوانین حمایتی به‌همراه امنیت اجتماعی و ثبات می‌تواند شاخص مزبور را تحت تأثیر قرار دهد. به‌طورکلی، بین این دو متغیر رابطه شدیدی مشاهده نمی‌شود. برخلاف انتظار که پیش‌بینی می‌شود با کاهش سهم کشاورزی ترس از شکست بواسطه کاهش فعالیت سنتی کاهش یابد، چنین روندی قابل مشاهده نیست.

شکل ۱- مقایسه ترس از شکست کارآفرینی در کشاورزی برای کشورهای مورد مطالعه در سال ۲۰۱۷
Figure 1. Comparison of the fear of failure of entrepreneurship in studied countries in 2017
مأخذ: بانک اطلاعات GEM و بانک جهانی

جدول (۱) تحلیل واریانس برای متغیر ترس از شکست کارآفرینی در هر سه گروه مورد مطالعه را نمایش می دهد. نتایج نشان می‌دهد که متغیر ترس از شکست کارآفرینی برای گروه خاورمیانه با هر دو گروه دیگر متفاوت است. اما متغیر یاد شده تفاوت معنی‌داری بین کشورهای عضو شرق آسیا و اروپا نشان نمی‌دهد. در کشورهایی با درآمد سرانه بالا با کشورهای دارای رشد سریع (شرق آسیا) متغیر مزبور رفتار یکسانی را نشان می‌دهد.

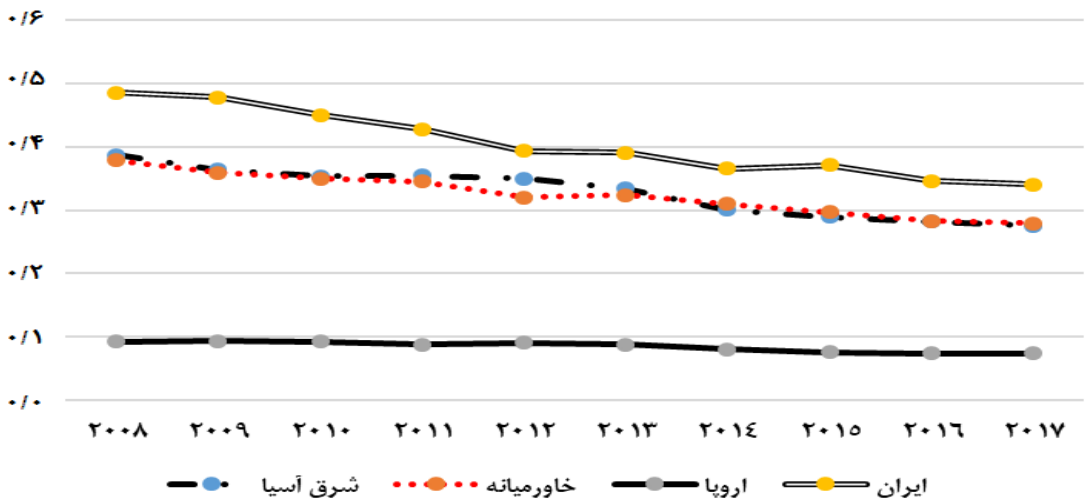
جدول ۱- آزمون تحلیل واریانس بین گروه‌های متغیر ترس از شکست کارآفرینی
Table 1. The analysis variance test between groups of fear of entrepreneur's failure

آزمون	درجه آزادی	مقدار	احتمال
شرق آسیا- خاورمیانه	۱۸	۲/۰۸۶	۰/۰۵۱۵
شرق آسیا- اروپا	۱۸	۱/۱۴۴	۰/۲۶۷۴
خاورمیانه- اروپا	۱۸	۲/۷۵۷۰	۰/۰۱۳۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق

مقایسه سهم اشتغال بخش کشاورزی ایران با میانگین سهم اشتغال بخش کشاورزی در اروپا، خاورمیانه و شرق آسیا در شکل (۲) قابل مشاهده می‌باشد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، سهم اشتغال بخش کشاورزی در ایران بالاتر از کشورهای خاورمیانه و شرق آسیا بوده و به‌میزان قابل‌توجهی از کشورهای اروپایی نیز بیشتر می‌باشد. همین‌طور روند سهم اشتغال بخش کشاورزی در کشورهای شرق آسیا، خاورمیانه و ایران نزولی می‌باشد به‌طوری‌که، برای کشورهای خاورمیانه و شرق آسیا در سال ۲۰۰۸ از ۰/۳۷ به ۰/۲۷ در سال ۲۰۱۷ رسیده است.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.9.7.1]
[DOI: 10.29252/jea.5.9.21]

شکل ۲- مقایسه میانگین سهم اشتغال بخش کشاورزی در سه گروه با ایران
Figure 2. Comparison of the average share of agricultural employment in 3 groups with Iran
مأخذ: بانک اطلاعات GEM

به‌منظور بررسی سهم بخش کشاورزی و ترس از شکست کارآفرینی کارآفرینان، ابتدا ایستایی متغیرها مورد بررسی قرار می‌گیرد. نتایج آزمون ایستایی متغیرها در جدول (۲) آورده شده است. همان‌طور که از نتایج جدول (۲) مشخص است، متغیر سهم اشتغال بخش کشاورزی در تفاضل مرتبه اول و متغیر نرخ ترس از شکست در سطح ایستا هستند. از آنجا که متغیرهای الگو دارای تفاوت در درجه ایستایی هستند بنابراین لازم است آزمون هم‌انباشتگی برای اجتناب از رگرسیون کاذب انجام گیرد. تجزیه‌وتحلیل‌های هم‌انباشتگی پانلی، وجود رابطه بلندمدت را آزمون و سپس آن‌ها را برآورد می‌کند. ایده‌ی اصلی در تجزیه‌وتحلیل هم‌انباشتگی این است که اگر بسیاری از سری‌های زمانی ناایستا و دارای روندهای تصادفی هستند، ممکن است ترکیب خطی متغیرها در بلندمدت، ایستا و بی‌روند باشد (۸). جهت بررسی وجود رابطه میان متغیرهای سهم اشتغال بخش کشاورزی و ترس از شکست کارآفرینی، از آزمون پدرونی استفاده شد. نتایج آزمون هم‌انباشتگی پدرونی در جدول (۳) آمده است. پدرونی هفت آماره مختلف را در دو گروه متمایز جهت بررسی آزمون فرض مبتنی بر عدم وجود بردار هم‌انباشتگی در مدل‌های پانل ناهمگن معرفی کرد (۲۴). بر اساس آماره‌های هفت‌گانه پدرونی و با توجه به نتایج آزمون‌ها در اکثر آماره‌های آزمون، اگر حداقل چهار آماره فرض صفر مبتنی بر عدم وجود بردار هم‌انباشتگی را رد کند، می‌توان گفت که رابطه بلندمدت بین متغیرها وجود دارد (۲۲). براساس نتایج به‌دست‌آمده، فرضیه عدم هم‌انباشتگی رد می‌شود؛ به‌عبارت دیگر رابطه تعادلی بلندمدت میان متغیرهای سهم اشتغال بخش کشاورزی و ترس از شکست کارآفرینی وجود دارد.

جدول ۲- نتایج آزمون ایستایی متغیرها
Table 2. The results of stationary of Variables

نام متغیر	نوع متغیر	لوین لین چو	سطح احتمال	آیم پسران شین	سطح احتمال	دیکی فولر تعدیل یافته فیشر	سطح احتمال	فیلیپس پرون فیشر	سطح احتمال	نتیجه
سهم اشتغال	سطح	-۳/۷۲۴	۰/۰۰۰۱	۰/۸۹۸۳	۰/۸۱۵۵	۲۵/۴۲۶۳	۰/۷۰۴۱	۵۸/۲۸۸۷	۰/۰۰۱۵	ایستا در تفاضل مرتبه اول
	تفاضل اول	-۰/۰۰۵۵	۰/۴۹۷۸	-۱/۳۸۶۹	۰/۰۸۲۷	۴۷/۱۷۸۳	۰/۰۲۳۹	۱۱۷/۹۴۱	۰/۰۰۰۰	
ترس از شکست	سطح	-۸/۸۲۶۸	۰/۰۰۰۰	-۲/۶۲۱۵	۰/۰۰۴۴	۵۵/۳۴۷۵	۰/۰۰۰۷	۸۰/۶۷۵۲	۰/۰۰۰۰	ایستا در سطح

مأخذ یافته‌های تحقیق

پس از انجام آزمون ایستایی، به منظور تعیین نوع داده‌ها از نظر پانل[1] یا پول[2] بودن از آزمون لیمر[3] استفاده می‌شود که دارای آماره‌ی F لیمر است. در این آزمون فرضیه‌ی صفر همگن‌بودن کشورهای مورد بررسی بوده و ازاین‌رو، رد فرضیه‌ی صفر مبین لزوم استفاده از روش داده‌های پانل و عدم توانایی در رد فرضیه‌ی صفر بیانگر لزوم استفاده از روش حداقل مربعات تجمیع‌شده[4] می‌باشد. مقدار آماره محاسبه شده ۱/۸ بود که بیشتر از میزان F در سطح ۰/۰۵ می‌باشد. بنابراین با احتمال بیشتر از ۹۵ درصد عرض از مبدأ سه گروه متمایز از یکدیگرند.

1-Panel Data 2- Pool Data 3- Limet Test 4- Pooled Least Square

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.9.7.1]
[DOI: 10.29252/jea.5.9.21]

پس از اطمینان از پانل بودن داده‌ها لازم است اثرات ثابت یا تصادفی بودن داده‌ها از طریق آزمون هاسمن بررسی شود. نتایج آزمون هاسمن در جدول (۴) آمده است؛ بر اساس آزمون هاسمن، با توجه به معنی‌داری آماره کای–دو محاسبه شده در سطح احتمال ۱۰ درصد، فرضیه صفر مبنی بر به‌کارگیری روش اثرات تصادفی رد شده و بر این اساس لازم است جهت تخمین ضرایب الگو از روش اثرات ثابت استفاده شود.

جدول ۳– نتایج آزمون هم انباشتگی پدرونی– سهم بخش کشاورزی و ترس از شکست کارآفرینی کارآفرینان
Table 3. Results of Pedroni co-integration test –The share of agricultural sector and fear of failure

آماره آزمون	مقدار آماره	سطح احتمال
آماره *v* پانل	۱/۴۴۷	۰/۰۷۳۸
آماره rho پانل	-۰/۹۴۶۲	۰/۱۷۲۰
آماره PP پانل	-۳/۶۴۳۵	۰/۰۰۰۱
آماره دیکی فولر پانل	-۳/۷۰۸۱	۰/۰۰۰۱
آماره *v* گروهی	۰/۶۹۷۵	۰/۷۵۷۳
آماره PP گروهی	-۵/۶۳۱۹	۰/۰۰۰۰
آماره دیکی فولرگروهی	-۶/۵۲۱۶	۰/۰۰۰۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق

همان‌طور که پیش‌تر توضیح داده شد، به‌منظور بررسی وجود رابطه میان سهم اشتغال بخش کشاورزی با ترس از شکست کارآفرینی کشورهای مختلف از لحاظ پایداری و ثبات در رشد اقتصادی به سه گروه با رشد بالا، پایدار اقتصادی و بی‌ثبات تقسیم‌بندی گردیدند که به‌همین منظور سه متغیر موهومی به مدل اضافه گردید تا تأثیر گروه‌های موردنظر، بررسی گردد؛ براین اساس، به دلیل ورود سه متغیر موهومی به‌ازای هر گروه اقتصادی، متغیر عرض از مبدأ مشترک از مدل حذف گردید. گام بعدی برای تصریح الگو تشخیص بین اثرات ثابت و اثر تصادفی است. برای این منظور از آزمون هاسمن استفاده شد. نتیجه آزمون نشان داد که آزمون آماره کای دو ۳/۴ بوده و فرض اثر ثابت با احتمال ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود. نتایج به‌دست‌آمده از برآورد مدل در جدول (۴)، ارائه شده است. ضریب به‌دست‌آمده برای متغیر موهومی کشورهای شرق آسیا، برابر ۰/۴۴ می‌باشد. ضریب مزبور برای کشورهای اروپایی ۰/۴۲ و برای کشورهای خاورمیانه، برابر ۰/۳۶ برآورد گردید. به‌این ترتیب، عرض از مبدأ سه گروه کشورها همگی معنی‌دار و نزدیک به‌هم برآورد گردید. آزمون برابری سه عرض از مبدأ نشان می‌دهد، تفاوت معنی‌داری میان این سه گروه وجود ندارد (P-Value < ۰/۰۵). همچنین، ضریب سهم اشتغال بخش کشاورزی در برابر ۰/۱۷– برآورد گردید که به این معنی است که چنانچه سهم اشتغال بخش کشاورزی یک درصد افزایش یابد، ترس از شکست به میزان ۰/۲۲ واحد کاهش می‌یابد؛ به‌عبارت دیگر افزایش سهم اشتغال بخش کشاورزی در خاورمیانه منجر به کاهش ترس از شکست کارآفرینی در منطقه مزبور می‌شود. اشتغال در کشاورزی نه یک فعالیت اقتصادی بلکه یک سبک زندگی و یک فرهنگ می‌باشد. گرچه کشاورزی آکنده از ریسک‌های طبیعی و بازاری است اما در کشاورزی سنتی به‌واسطه عدم نوآوری فاقد ریسک مزبور است. در این مطالعه رابطه مزبور در سه محیط رشد سریع، رشد پایدار و بی‌ثباتی اقتصادی تفکیک شد. نتایج نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین این سه گروه وجود ندارد. نتیجه مزبور خلاف انتظار است، گرچه عدم تفاوت بین کشورهای دارای رشد سریع (مطابق تئوری شومپیتر) و کشورهای با رشد پایدار (به‌واسطه پایین‌بودن ریسک) قابل پیش‌بینی بود اما انتظار می‌رفت بین کشورهای خاورمیانه که همواره در کانون بی‌ثباتی سیاسی و اقتصادی است، تفاوت وجود داشته باشد. برخی از دلایل که می‌تواند موجب چنین نتایجی باشد عبارتند از:

الف) موثق‌نبودن شاخص از حیث درک یکسان شهروندان کشورهای مختلف از مفهوم ترس از شکست.

ب) کامل‌نبودن الگو به‌نحوی که تمایز بین کشورهای مزبور نه از حیث سهم اشتغال در کشاورزی بلکه به متغیرهای دیگری که از مدل حذف شدند مربوط می‌شود.

کشورهای در حال‌توسعه سهم کشاورزی در اشتغال بالا بوده و فعالیت‌های نوآورانه کمتر اتفاق می‌افتد. به‌همین‌دلیل کاهش سهم اشتغال اثر مثبت بر شاخص ترس در بین کارآفرینان دارد (مشابه مطالعات قمبرعلی و همکاران (۱۱) و راسخی و همکاران (۲۳)).

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.9.7.1]
[DOI: 10.29252/jea.5.9.21]

جدول ۴- نتایج برآورد مدل با استفاده از حداقل مربعات ترکیبی

Table 4. Results of model estimation using Panel least squares

نام متغیر	ضرایب	آماره t	احتمال
متغیر موهومی نماینده کشورهای شرق آسیا	۰/۴۴	۱۶/۳۳	۰/۰۰۰۰
متغیر موهومی نماینده کشورهای اروپایی	۰/۴۲	۲۱/۳۳	۰/۰۰۰۰
متغیر موهومی نماینده کشورهای خاورمیانه	۰/۳۵	۱۳/۱۱	۰/۰۰۰۰
سهم اشتغال بخش کشاورزی	-۰/۱۷	-۳/۱۱	۰/۰۰۲۳

مأخذ یافته‌های تحقیق

کارآفرینی به‌عنوان فرآیند شناسایی، ارزیابی و بهره‌برداری از فرصت‌ها در قالب راه‌اندازی و مدیریت کسب و کارهای جدید نقش به‌سزایی در رشد اقتصاد ملی ایفا می‌کند. یکی از مهمترین وظایف کشاورزی در هر کشور تأمین نیازهای غذایی مردم، تأمین مواد اولیه صنایع، اشتغال افراد و ایجاد درآمد است، تقویت و توسعه بخش کشاورزی در تحکیم پایه‌های اقتصادی کشورهای در حال توسعه، دارای نقشی قابل‌توجه است. از سوی دیگر، رشد اقتصادی ناشی از بخش کشاورزی در کاهش فقر نقش مهمی دارد. یکی از مهم‌ترین موانع برای توسعه کارآفرینی ترس از شکست در بین این افراد است. در هر حال، ایده جدید به‌معنی ورود به بازار جدید است و برای صاحبان ایده که معمولاً افراد جوان با سرمایه محدود هستند با ریسک و هراس از دست‌دادن سرمایه همراه است. به‌همین دلیل، شاخصی با همین عنوان برای کشورهای مختلف اندازه‌گیری می‌شود که نوعی درک ریسک در کشورهای مزبور است.

مطالعات کمی برای شناسایی رابطه بین مهم‌ترین مانع کارآفرینی یعنی ترس از شکست با سهم کشاورزی در شرایط کلان مختلف محیطی انجام گرفته است. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد رابطه معکوسی بین این دو متغیر وجود داشته به‌نحوی که کاهش سهم کشاورزی در اشتغال و حرکت به سمت صنعتی‌شدن موجب افزایش ترس از شکست در بین کارآفرینان می‌گردد. شاید این نتیجه ناشی از ورود افراد به محیطی جدید و ترک زندگی سنتی باشد. با این وجود آزمون‌ها حاکی از عدم تفاوت در رابطه مزبور بین سه گروه از کشورهای مورد مطالعه است.

بر اساس نتایج حاصله تغییرات سریع در ساختار اقتصاد مانند چرخش سریع در صنعتی شدن یا فن‌بالا فضای کسب و کار را محدود کرده و پیشنهاد می‌شود سیاستگزاران در چنین شرایطی حمایت بیشتری از کارآفرینان در جهت کاهش ریسک انجام دهند. همچنین، با توجه به نتایج معکوس سهم کشاورزی و ترس از شکست در بین کارآفرینان پیشنهاد می‌شود در ایران و کشورهایی که سهم کشاورزی در تولید داخلی آنها بیش از متوسط جهانی است دولت تضمین‌ها و مشوق‌های ویژه‌ایی برای آنها در نظر بگیرد.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.9.7.1]

[DOI: 10.29252/jea.5.9.21]

منابع

1. Abooniori, I. and A. Ghasemi Tazeh Abadi. 2008. Investigating the Causal Relationship between Interest Rates and Economic Growth Uing Panel Data. Islamic Economics and Development Conference, Mashhad, Iran (In Persian).
2. Alizadeh, M., A. Karshenasan, M. Kheirandish and M. Mohammadi khiareh. 2016. The Impact of Entrepreneurship on Unemployment and Economic Growth. Second National Iranian Macroeconomic Conference, Gonbad-e-Kavus, Iran (In Persian).
3. Ashourzadeh, A. 2013. Investigating the Effects of Capital Stock an+*٩d Labor Productivity on Economic Growth, the First National Electronic Conference on the Perspective of the Iranian Economy with the Approach to Supporting National Production, Khorasgan, Iran (In Persian).
4. Baltagi Badi, H. 2005. Econometric Analysis of Panel Data. John Wiley & Sons Inc. NewYork, USA.
5. Carree, M., S. André van R. Thurik and S. Wennekers. 2002. Economic Development and Business Ownership: An Analysis Using Data of 23 OECD Countries in the Period 1976-1996, Small Business Economics 19(3): 271-290.
6. Doyle Corner, P., S. Singh and K. Pavlovich. 2017. Entrepreneurial resilience and venture failure. International Small Business Journal, 35(6): 1-22.
7. Eftekhari, A., M. PurTaheri and M. Farajzade. 2010. Role of empowerment on agricultural development (Case Study: Ardabil Province). Journal of Human Geography Research, 42(69): 87-103 (In Persian).
8. Enders, W. 2004. Applied Econometric Time Series, New York: Wiley Press.
9. Fotros, M.H., H. Ghaffari and A. Shahbazi. 2012. Relationships between Co2 Emissions and Economic Growth: The Case of OPEC. Quarterly Journal of Economic Growth and Development Research, 1(1): 59-77.
10. Galindo Martin, M.A., M.T. Méndez Picazo and J.L. Alfaro Navarro, 2010. Entrepreneurship, Income Distribution and Economic Growth. International Entrepreneurship and Management Journal, 6(2): 131-141.
11. Ghambarali, R., H. Agahi, A. Alibayghi and K. Zarafshani. 2016. Investigating Entrepreneurial Culture and Fear of Failure in the Rural Community (Kermanshah Township). Journal of Rural Research, 7(2): 362-373 (In Persian).
12. Heinzel, J., R. Geibel and H. Askari. 2014. How do certain factors affect the fear of failure in entrepreneurship? In Annual International Conference on Business Strategy & Organizational Behavior, 21-26 pp. SINGAPORE.
13. Irz, X., L. Lin, C. Thirtle and S. Wiggins, 2001. Agricultural productivity growth and poverty alleviation. Development Policy Review, 19(4): 449-466.
14. Kim, B., H. Kim and Y. Jeon. 2018. Critical Success Factors of a Design Startup Business. Journal of Sustainability, 10(2981): 1-15.
15. Laukkanen, M. 2003. Exploring academic entrepreneurship: drivers and tensions of university-based business, Journal of Small Business and Enterprise Development, 10(4): 372-382.
16. Mahboobi, M.R. and A. Avarand. 2016. Production Inhibitors of Turkmen Handmade Carpet Enterprises in Gonbad Kavoos County. Journal of Entrepreneurial Strategies in Agriculture, 3(6): 16-23 (In Persian).
17. Mahvashi, A. 2007. The Effect of Entrepreneurship Culture Creation on the Development of Productivity Culture in Society. 2nd National Productivity Conference. Tehran, Iran.
18. Modaresi alam, Z. and A. Davodi. 2015. An Evaluation of Global Entrepreneurship Monitor Indicators in Iran. Quarterly Journal of Fiscal and Economic Policies, 2(8): 125-146 (In Persian).
19. Morgan, J. and D. Sisak. 2016. Aspiring to succeed: A model of entrepreneurship and fear of failure. Journal of Business Venturing, 31(1): 1-21.
20. Moskanen, S., S. Rozell and R. Go OD hue, 2007. The rise of self-employment in rural china: development or distress? World development, 35(1): 163-181.
21. Noferesti, M. 1999. A single and collective root in econometrics, Rasa Cultural Services Institute. First Printing, Tehran.
22. Pedroni, P. 1999. Critical values for co-integration test in heterogeneous panels with multiple regressors. Oxford Bulletion of Economics and Statistics, 61: 653-670.
23. Rasekhi, B., R. Ghanbari Movahed and A. Alibayghi. 2017. Analysis of Failure Costs of Rural Entrepreneurs in Kermanshah Township. Journal of Rural Research, 8(2): 178-193 (In Persian).
24. Salimifar, M. and J. Dehnavi. 2010. The Comparison of the Environmental Kuznets Curve in Developing and OECD Countries: A Panel Data Analysis. Financial Monetary Economics: 16(29): 181-200.
25. Sojasi Qeidari, H., H. Shayan and S.R. Hosseini Kahnooj. 2018. Identifying Factors Affecting on Entrepreneurs Local Business Defeat by Fundamental Theory and Futuristic. MJSP, 22(1): 154-186.
26. Vahedi, M. and S. Mosavion. 2015. Identifing Difficulties of Agricultural Businesses in Animal Sub-Sector of Ilam Township. Journal of Entrepreneurship and Agriculture, 2(3): 35-42 (In Persian).
27. Yusefi, Z., N. Naderi, B. Rezaei and N. Shiri. 2015. Investigation and Prioritization of Expert's views of Agriculture Jihad Organization of Kermanshah on Factors Affecting the Development of Agricultural Entrepreneurship in Rural Areas. Journal of Entrepreneurship and Agriculture, 2(4): 53-61 (In Persian).

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.9.7.1]
[DOI: 10.29252/jea.5.9.21]

Investigating the Effect of Economic Growth Sustainability on the Relationship between the Share of Agricultural Employment and the Fear of Failure of Entrepreneurs

Seyed Mojtaba Mojaverian[1] and Foad Eshghie[2]

1- Associate Professor of Agricultural Economics, Sari Agricultural Sciences and Natural Resources University, (Corresponding Author: mmojaverian@yahoo.com)
2- Ph.D. of Agricultural Economics, Sari Agricultural Sciences and Natural Resources University
Received: December 31, 2018 Accepted: February 24, 2019

Abstract

Providing people's feed requirement, raw materials for industry, employment and creating incomes is important; strengthening and developing the agricultural sector has a significant role in consolidating the economic foundations of developing countries; for this reason, the stability and sustainability of agricultural sector growth. For this reason, the stability and sustainability of the agricultural sector are among the main drivers of social stability and economic growth. The purpose of this study is to examine the relationship between the share of agricultural employment with the fear of entrepreneurship in the three categories of high economic growth, sustained economic growth, and unsustainable economic growth. Therefore, the panel data related to fears of failure rates and agricultural employment share in the years of 2008- 2017 for 15 countries and the Panel least squares method were used. The results show that there is an inverse relationship between the share of agricultural employment and the fear of entrepreneurial failure. Investigating the relationship between these three groups showed that there was no significant difference between them. To better understand the environmental factors governing the relationship between industrialization and entrepreneurship, re-sampling should be done. Based on the results, it is suggested that in the conditions of rapid structural changes and in countries with high agricultural share, more government guarantees are needed.

Keywords: Agricultural Employment, Economic Growth, Fear of Entrepreneurial Failure, Panel Data

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.9.7.1]

[DOI: 10.29252/jea.5.9.21]